

Boyoma

Driemaandelijks Nieuwsblad van
Kisangani vzw

België-Belgique
P.B.-P.P.
3720 Kortesseem
BC1813

oct.-nov.-dec. 2014

Afgiftekantoor : 3720 Kortesseem
P209455

**KOOP NU UW WENSKAARTEN
en uw KALENDER 2015 !**

Kisangani vzw, Bronstraat 31, 3722 Kortesseem

<http://www.kisangani.be/>

Nr 50

COLOFON

Boyoma
3-maandelijks nieuwsblad
nr 50 jaargang 13 - 2014
oct.-nov.-dec. 2014
v.u. **Hugo Gevaerts**,
Bronstraat 31,
3722 Kortesseem
Kisangani vzw

Rurale Ontwikkeling in D.R.Congo

Zetel en Kantoor:

Bronstraat 31,

3722 Kortesseem

tel. 011 37 65 80

e-mail info@kisangani.be

IBAN BE 35 2350 3524 2637

BIC code GE BABE BB

Web: <http://www.kisangani.be/>

Redactieraad: Roger Huisman, Magda Nollet-Vermander, Rina Robben, Manja Scheuermann.

Foto's: Jean Declerck, Benoît Dhed'a, Sylvestre Gambalemoke, Hugo Gevaerts, Frank Gevaerts, Wouter Gevaerts, Mieke Lammens, Manja Scheuermann.

Dit kwartaalblad wordt verzonden aan geïnteresseerden. Indien u dit blad niet meer wenst te ontvangen, laat het ons dan weten.

Wie BOYOMA per e-mail wenst te ontvangen, kan dit melden aan:

info@kisangani.be

Vermeld of u ook de gedrukte versie wenst.

Uw persoonlijke gegevens worden in geen geval doorgegeven of verkocht aan derden. Indien u deze gegevens wenst te verwijderen uit de bestanden van Kisangani vzw, dan kunt u dit per e-mail of per post laten weten.

Contact Provincie Antwerpen

Alain Vandelannoote

Caronstraat 102, 2660 Hoboken

tel. 03 830 51 41

e-mail antwerpen@kisangani.be

Contact Brabant

Wouter en Rina Gevaerts-Robben

Bloemstraat 47, 3211 Binkom

tel. 016 63 25 58

e-mail brabant@kisangani.be

Contact Limburg

Hugo en Manja Gevaerts

Bronstraat 31, 3722 Kortesseem

tel. 011 37 65 80

e-mail limburg@kisangani.be

Contact Oost-Vlaanderen

Rik en Lut De Raedt-Van Laeken

Ten Ede 82, 9620 Erwetegem

tel. 09 360 82 47

e-mail oost-vlaanderen@kisangani.be

Contact West-Vlaanderen

Magda Nollet-Vermander

Beversesteenweg 495, 8800 Roeselare

tel. 051 251901

e-mail west-vlaanderen@kisangani.be

Contacten: Kisangani

Dieudonné Upoki

e-mail ddupoki2@yahoo.fr

Pionus Katuala

e-mail pionuskatuala@gmail.com

Contact: Kinshasa

René Ngongo

e-mail renengongo2002@yahoo.fr

Boyoma wordt digitaal gedrukt bij
DigiKing bvba, Hasselt
www.digiking.be

15 jaar Kisangani vzw!

Kisangani en zijn Belgische vrienden hebben alle redenen om blij te zijn. Daarom willen we bij de vijftiende verjaardag van de vzw Kisangani de initiatiefnemers, de huidige beheerders en allen bedanken voor de inspanningen, voor de toewijding en voor de inzet.

Jullie geven het goede voorbeeld. Jullie vastberadenheid om beter te doen, doet ons plezier en inspireert ons.

“Help ons om hen toe te laten zichzelf te helpen”, vat het best samen wat jullie op verschillende fronten mogelijk maken: de strijd tegen armoede en analfabetisme, het behoud van het leefmilieu, duurzame landbouw, veeteelt, rizi-piscicultuur en de omkadering van de wetenschappers die verbonden zijn aan de Faculteit Wetenschappen van UNIKIS, de Universiteit van Kisangani.

We willen ook het tijdschrift Boyoma feliciteren en een lang leven toewensen nu het vijftigste nummer verschijnt. Het blad houdt de lezer op de hoogte en biedt ieder trimester opnieuw degelijke informatie.

Jullie slaan een brug tussen België en Kisangani, door in goede en in slechte tijden informatie te geven over onze regio, over onze verschillende bevolkingsgroepen, over onze sites als Ngene Ngene, Masako, Djubu Djubu, het eiland Mbiye, Batiamaduka, Simi Simi. Deze sites zijn en blijven nog lang didactische instellingen voor verschillende generaties.

In naam van alle medewerkers en alle begunstigden,
Beste en gelukkige verjaardag, Kisangani vzw!

Consolate Kaswera Kyamakya

En onze beste wensen aan u allen voor een mooi jaar 2015 !

Hoe alles begon...

In 1986, toen ik juist benoemd was als beheerder van het UTS project 14 “Conservation de la Nature” en als decaan van de faculteit wetenschappen te Kisangani, kregen we het bezoek van de Belgische minister van ontwikkelingssamenwerking, de heer André Kempinaire. In plaats van vele redevoeringen te houden zijn we dadelijk op terrein gegaan naar Masako. Daar toonden de doctorandi hun werking, zowel de dierkundigen zoals Dudu Akaïbe die op knaagdieren onderzoek deed, als de plantkundigen zoals Nestor Bebwa. Deze laatste deed onderzoek naar herbebossing na afkap in het kader van de toemende ontbossing rond Kisangani.

Naderhand, in de discussies rees de vraag of er tegen die ontbossing iets te doen was.

Zo rijpte het idee van ons project dat in 1988 van start ging. Een eerste literatuuronderzoek bracht ons naar de akkerbosbouwmethoden. We zijn een proefveld begonnen op een terrein van de

universiteit op Simi Simi. De eerste medewerker was natuurlijk Nestor Bebwa en ook Rene Ngongo was er in het begin bij. Rene legde vele contacten en kon goed met de bevolking overweg.

Reeds in 1989 kwamen we in contact met prof. Jean Declerck, een tandarts, die met tandartsaviesjes naar de universiteit was gekomen in het kader van de Rotary. Die wilde ons ook verder helpen.

We zijn toen ook prof. Jean Lejoly, de promotor van het doctoraat van Bebwa gaan opzoeken en ook hij wilde met ons samenwerken.

In 1990 moest ik samen met alle andere Belgische coöperanten Congo (toen nog Zaïre) verlaten. Maar dankzij het enthousiasme van Jean Declerck en dankzij zijn Rotary club konden we het project vanuit België verder zetten. Zo ben ikzelf Rotariër geworden alsook Jean Lejoly.

Maar Jean Declerck zat niet stil. Samen met zijn Rotary club in Asse en samen met de Rotary

club van Bruxelles-Renaissance met Jean Lejoly hebben we een substantieel bedrag gekregen vanuit Rotary International: een 3H grant (HEALTH, HUNGER AND HUMANITY) van 1994 - 1997.

Jean Declerck en ikzelf hebben toen langs de TV of radio gehoord van pater Bijttebier die met de *Treculia africana* had gewerkt en er de vele voordelen van wereldkundig maakte. Dat is het begin geweest van onze voedselhulp aan ondervoede kinderen met de eiwitrijke vruchten van deze *Treculia*. Vooral gedurende de oorlogsperiode 1998-2003 was de ondervoeding bij

kinderen heel groot. Daarvoor hebben we meer dan 400 bomen geplant in Simi Simi. De mooiste bomen staan echter bij zuster Leocadia en op het terrein van Centre Simama. Zuster Leocadia leidde een centrum voor ondervoede kinderen en het Centre Simama is een gehandicaptencentrum. Beide centra waren en zijn geïnteresseerd in voedingrijke teelten.

Verder hebben we op Simi Simi hagen van peulgewassen geplant tussen de teelten. Deze hagen brengen via hun wortels stikstof uit de lucht naar de bodem toe. Het is dus een vorm van duurzame groenbemesting. We hebben daar toen ook voor de eerste keer een

groot maïsveld geplant en geoogst.

In Ngene Ngene, 18 km van de stad, zijn er in de jaren '50 vijvers voor visteelt aangelegd. Rond 1985 hebben we vanuit Projet 14 de dijken hersteld zodat de vijvers weer bruikbaar werden. Na 1990 was alles slecht onderhouden. Daarom zijn we de vijvers van Ngene Ngene gaan heraanleggen. Inderdaad op enkele jaren tijd was dat een wildernis geworden, geen vijvers meer te zien.

Ondertussen was ik bij vele ministers en staatssecretarissen gaan aankloppen om vanuit de VLIR (Vlaamse Interuniversitaire Raad) opnieuw universitaire projecten met Congo te kunnen verkrijgen. Dat is in 1997 gelukt. Ik kreeg eerst voor 3 en vervolgens nog voor 2 jaar een VLIR

project voor samenwerking met de faculteit in Kisangani.

Gedurende de jaren 90 was de toestand in Congo erg verslechterd. Het einde van het Mobutu-tijdperk naderde. Vooral gedurende de jaren 1998-2003 verkeerde Kisangani op de rand van de hongersnood. In juni 2000 was er in Kisangani bovendien de zesdaagse oorlog tussen Rwanda en Uganda die honderden slachtoffers maakte. Om bij te dragen aan de voedselvoorziening zijn we naast de akkerbosbouw ook met dierenkweek begonnen: varkens, kippen en konijnen.

Met steun van verschillende grote bedrijven, zoals Vandemoortele, UCB, Lotus Bakeries en nog anderen hebben we een grote moerasachtige vallei midden in de stad, naast de universiteitsgebouwen, omgetoverd tot een groot rijstveld met natte rijst. Natte rijst brengt drie maal meer op dan droge rijst. Dit is een succes geworden. Zelfs de Belgische Technische Bijstand is onze mensen komen halen om hen te helpen om verder van de stad, naar Bafwasende toe op 300 km, rijstvelden aan te leggen.

Ondertussen werd duidelijk dat de steun van het ABOS en dus mijn VLIR-project zou wegval- len in 2002 omdat ik dan op pen- sioen moest en als gepensioneer- de geen universitair project meer mocht beheren. In dat vooruit- zicht hebben we in 1999 Kisan- gani vzw opgericht die nu van- daag haar 15de verjaardag viert. Deze vzw hebben we opgericht samen met vele vrienden die we in Congo hadden leren kennen en met enkele vrienden van België. Deze vzw heeft dan ook vertegenwoordi- gers in alle Vlaamse pro- vincies. Hier moeten we natuurlijk Magda en Erik Nollet-Vermander ver- melden, vrienden en mensen van de Damiaan- actie in Congo. Zij brachten vele vrienden mee die ons tot nu toe

blijven steunen.

Bij de start van Kisangani vzw steunden we vier projecten, alle geleid door de professoren en as- sistenten van de faculteit weten- schappen: de agroforestry of ak- kerbosbouw voornamelijk op Si- mi Simi, de dierenkweek op de faculteit, de visvijvers te Ngene Ngene op 18 km van de stad en de rijstteelt in Djubu Djubu.

De bedoeling van dit alles is dat door zelf te produceren we de be- volking leren hoe het moet: de bodem voeden, ten eerste met de peulvruchtenhagen of akkerbos- bouw, ten tweede door het gebruik van dierenmest en ten derde door composteren en als laatste het braakliggend veld niet afbranden want vuur vernietigt alle leven in de bodem. Geen van deze werk- wijzen wordt toegepast door de bevolking.

moeilijk en vergt tijd en geduld.

Daarom kwamen onze Congolese professoren op het idee om samen te werken met scholen: jong geleerd is oud gedaan.

Zo zijn we begonnen met de school in Batiamaduka op 15 km van Kisangani-stad op de weg naar Buta.

Het was prof. Dudu die hier

Bij de dierenkweek tonen we ook dat de dieren moeten gevoed worden en dat door ze op stal te zetten we de dierenmest kunnen gebruiken voor onze teelten. Bovendien vermijden we dat vrij rondlopende dieren de velden van de burens omwoelen.

Bij de visteelt weer hetzelfde principe: de vissen moeten gevoed worden, het water dat door de vijvers loopt moet een bepaald debiet hebben enz. Als laatste hebben we de rijstteelt; hier telt ook weer hetzelfde al is de bodem van de moerassen waar we de teelt hebben opgezet tamelijk rijk.

We hebben het reeds gezegd: de bedoeling was en is de bevolking te tonen hoe het moet, maar zoals altijd, gewoontes veranderen is

het initiatief heeft genomen: we zouden banken en schoolgerief, schriften, balpennen en boeken geven op voorwaarde dat we de kinderen op een schoolveld mochten leren hoe de velden te bewerken en te laten zien dat ze niet steeds verder het bos moeten omhakken en verbranden omdat ze veel langer op hetzelfde veld kunnen blijven werken.

Op korte tijd waren de eerste velden klaar en kwamen er vele leerlingen naar de school omdat

ze schriften enz. kregen. De Belgische Technische Samenwerking zag dat het aantal leerlingen op één jaar van 100 naar 400 was gegaan. Omdat de bestaande schoolgebouwen niet meer vol deden heeft de BTS dan een schoolgebouw met 8 klassen neergezet en wij hebben een schoolveld aangelegd. Dat is allemaal al heel lang geleden (2004) en de samenwerking met de directeur en leraren is nog steeds heel goed. Met de middelen van Kisangani vzw is er toen een varkensstal gebouwd die nog steeds in gebruik is. Zo is er ook

mest voor de veldjes. De samenwerking met het dorp verloopt via de kinderen en hun ouders. Er worden varkens aan de mensen gegeven die na verloop van tijd zelf gekweekte jonge varkens teruggeven.

Vervolgens vond prof. Mate dat we in Masako, daar waar vele mensen van de faculteit al jaren hun onderzoek doen in het reservaat, ook een school zouden moeten bouwen. Hij liet bakstenen vanuit de stad aanbrengen en overtuigde de Belgische Technische Samenwerking om er drie klassen te financieren. De heer Godfroid, met wie we ook in contact kwamen en wiens hart altijd in Congo is gebleven, heeft dan meteen drie bijkomende klassen en een gebouw voor de directeur en een bibliotheek gesponsord. We hebben daar ook een gebouwtje met toiletten neer

gezet. Hygiëne is immers iets waarvoor we veel aandacht moeten hebben.

Ook hier zijn we met een schoolveld begonnen. Maar eerst een omheining, want de geiten en de varkens lopen daar vrij rond. Nu zijn we ook daar bezig om een varkensstal te bouwen, zodat de bevolking

zaak aan twee extra klaslokalen.

Hier zijn we ook begonnen met een schoolveld en zullen we ook een varkenstal neerzetten.

De verantwoordelijken voor die drie scholen zijn drie dames waar-

kan zien hoe we de mest recupereren.

En tenslotte hebben we ook middelen gevonden om een schooltje op het eiland Mbiye te bouwen, daar waar vele mensen van de faculteit ook hun onderzoek doen en waar we het primaire woud willen beschermen. Op dat grote eiland is er nooit een school geweest en we zijn toen begonnen, weer met extra sponsoring, met een klein gebouw dat allerlei functies had. Voor de school was dat echter te weinig. Dankzij een legaat hebben we de nodige middelen gevonden en de school heet daarom dan ook "Ecole Clara". We hebben er nu vier klaslokalen, maar de leerlingen schuiven op en er is nood-

van één reeds een doctoraat behaalde en de twee anderen aan hun doctoraat bezig zijn. Ze zijn fier dat ze dat kunnen doen en ze doen dat ook met volle overtuiging en met het nodige gezag. Zij hebben ook veel invloed op de moeders van de kinderen en zo naar de bevolking toe. Van emancipatie gesproken!

Als ik ze bezig zie, de ene met enkele kleine biggen achter op de moto op weg naar Masako, de

andere stevig de leiding nemend van de bouwwerken op het eiland Mbiye en de derde heel gedreven in al haar artikelen die ze ons opstuurt voor onze Boyoma, dan besef ik dat we goed bezig zijn.

Hoe kijken we naar de toekomst?

Deze vraag legden we voor aan de leden van de vzw.

Inderdaad de initiatiefnemers worden stilaan ouder, maar de opvolging lijkt verzekerd met de jeugd. Ook in Kisangani zijn we met een tweede, zelfs met een derde generatie bezig. We zijn verheugd dat de jongeren, waar we toch veel minder invloed op hebben, zoals we op de eerste ei-

gen studenten hadden, zo met de toekomst van hun land bezig zijn.

In Kisangani zelf merken we de vooruitgang: er wordt volop gebouwd. De gebouwen, zowel die van de staat als die van de privé eigenaars en handelaars worden allemaal geschilderd, iets wat in 50 jaren niet is gebeurd. De straten worden geasfalteerd, zelfs voetpaden worden aangelegd.

Het toont aan dat de Congolezen inzien dat het **hun** land is en ze willen vooruit, ondanks soms moeilijke omstandigheden.

De handel is praktisch helemaal in handen van Congolezen, ze trekken naar Dubai en zelfs naar China. Vroeger waren het de Pakistanen en de Indiërs die alles in handen hadden, maar die tijd is voorbij.

Als we in het vliegtuig stappen, van Kinshasa naar Kisangani, dan zien we dat er alle dagen van de week vluchten zijn met 100 à 200 plaatsen bezet door een opkomende middenstand.

We zouden vooral onze aandacht bij de scholen willen houden. Leraren worden nog door ons be-

taald, sommigen worden reeds door de staat betaald (een 60 \$ per maand). Maar het zal nog lang duren eer alle leraren zullen betaald worden door de staat.

Maar ook de leerlingen zelf hebben het moeilijk: ze wonen in lemen hutten waar ze geen tafeltje hebben, niets, geen bic, geen papier, geen boekjes.. In het hele land is de situatie verslecht sinds de onafhankelijkheid en dat is zeker ook zo in het binnenland. Nu begint de situatie stilaan te beteren, maar we zullen ze nog lang moeten blijven steunen.

Laat ons naar de Nobelprijswinnaars voor de vrede luisteren: Onderwijs voor de kinderen, ook

voor de meisjes is het belangrijkste voor een land in opbouw.

Duurzame landbouw, geeft bosbescherming. Door opleiding, vulgarisatie en emancipatie kunnen we ten voordele van de bevolking in en rond Kisangani veel bereiken.

Belangrijk en positief is dat er tegenwoordig in Kisangani on-

derzoek wordt gedaan op bananen en akkerbosbouw, en ook op de biodiversiteit, door projecten

gesteund door de VLIR. Tot besluit willen we alle mensen en groepen van mensen van harte bedanken voor hun steun die dit alles mogelijk heeft gemaakt. Achteraan dit tijdschrift vermelden we de sponsors die ons steunen en zoals ik in het eerste nummer van dit jaar reeds schreef: "U hebt er geen idee van hoe dankbaar we ons voelen dat we deze projecten kunnen voortzetten."

Hugo Gevaerts

WENSKAARTEN & KALENDER 2015

Hiernaast vindt u de folder met de afbeelding van al de wenskaarten en van de kalender.

Onze **WENSKAARTEN** zijn reproducties van werken van Congolese kunstenaars en enkele zijn foto's van kinderen.

Wenskaarten van 17,5 x 11,5 cm kosten 9 € voor 8 (+ verzendingskosten). De wenskaarten worden geleverd in briefomslag. Voor grote hoeveelheden geven we een korting.

De nieuwe **KALENDER 2015** toont foto's van kinderen genomen in de verschillende scholen Batiamaduka, Eiland Mbiye en Masako.

Iedere maand heeft een eigen blad. De kalender is in A4 formaat, tweetalig en in kleurendruk. U kan hem kopen aan 10 € (plus verzendingskosten).

Wij leveren zolang de voorraad strekt.

UW BESTELLINGEN

voor uw
wenskaarten en kalender(s)

plaatst u telefonisch, per e-mail
of schriftelijk bij

Kisangani vzw
Bronstraat 31
3722 Kortesseem
Tel. 011 376580
info@kisangani.be
<http://www.kisangani.be>

We leveren alles per post met een
overschrijvingsformulier voor de
betaling.

Als vzw kunnen wij **LEGATEN en GIFTEN ontvangen.**

FISCAAL ATTEST

U krijgt een fiscaal attest voor
GIFTEN vanaf € 40,00

U kunt uw **giften ook spreiden over verschillende stortingen per jaar** bv. door maandelijkse stortingen of door een doorlopende opdracht.

Voor giften gedaan in 2014 ontvangt u een fiscaal attest in de loop van de maand februari of maart 2015

U kunt uw gift storten op de rekening van

Kisangani vzw Bronstraat 31 3722 Kortesseem Bank BE 35 2350 3524 2637 BIC code GE BABE BB

Gelieve bij mededeling te vermelden:
gift van “uw naam en voornaam”

LEGATEN

De notaris kan u het beste inlichten hoe u ons een legaat kunt nalaten. Er zijn verschillende mogelijkheden gaande van het eenvoudige LEGAAT, via het DUO-LEGAAT tot de erfenis zelf.

ONS AANBOD

Voor geïnteresseerden kunnen wij altijd een interessante avond of namiddag verzorgen met voordracht en beelden over Congo. Er zijn vele onderwerpen mogelijk: geschiedenis, politiek, flora en fauna en natuurlijk ontwikkelingssamenwerking met onze projecten in Kisangani. We kunnen dit doen in het hele land.

Plantain bananen van de Democratische Republiek Congo

Een serie van inzamelingszendingen in de vier hoeken van de RD Congo toont de omvang van de diversiteit van de Plantain bananen in dit land.

Deskundigen hebben sinds lang de hypothese geopperd dat de DR Congo de grootste diversiteit aan Plantain bananen bezit, niet alleen van Afrika maar van heel de wereld. Deze hypothese wordt nu bevestigd. Inderdaad werd er een lijst van 97 cultivars van de Afrikaanse Plantain banaan opgesteld, voornamelijk vanuit het werk van Joseph Adheka. Hij heeft in het kader van zijn doctoraat, de Plantain bananen gekarakteriseerd die opgenomen werden in de collectie van de Universiteit van Kisangani (UNIKIS) in de periode 2005 tot 2012.

Dit aantal (97 cultivars) is bijna het dubbele van de 56 cultivars van de Plantain banaan beschreven door Edmond De Langhe aan het onderzoekstation in Yangambi in de jaren 1950. Deze collectie van Yangambi is sinds lang verdwenen, vermits de werking van dit station gestopt is in 1960. Nochtans werden vele

exemplaren van deze collectie gerecupereerd en toegevoegd aan de collectie van de UNIKIS door Prof. Benoît Dhed'a Djailo. Deze laatste is ook de promotor (in samenwerking met de professoren Edmond De Langhe en Rony Swennen) van de thesis van Joseph Adheka.

Prof. Dhed'a Djailo heeft in Kisangani een collectie samengesteld in 2005 in het kader van een project in samenwerking met Bioversity International en gefinancierd door Gatsby Charitable Foundation.

Tussen 2005 en 2007 heeft hij samen met zijn team vier inzamelingszendingen geleid in de Oost-Provincie, waar ook Kisangani en Yangambi gelegen zijn (zie kaart in fig.1). In 2009, werden deze zendingen uitgebreid naar alle provincies van het land, uitgezonderd de Bas-Congo en de stadsprovincie Kinshasa.

Deze zendingen waren het resultaat van de samenwerking gedu-

rende verschillende jaren tussen de UNIKIS, de Université Catholique du Graben (UCG) in de D.R.Congo, de CIALCA en de Katholieke Universiteit Leuven (K.U Leuven) in België, gefinancierd door de Belgische Samenwerking en de VLIR (Vlaamse Interuniversitaire Raad).

De grootste diversiteit van Plantain bananen werd gevonden in de Oost-Provincie en de Eve-

naars-Provincie. Deze twee provincies hebben een warm en vochtig klimaat, gunstig voor de ontwikkeling van deze plantain-banaan. De gegevens verzameld op de velden van de boeren hebben ook getoond dat wanneer de cultivars geklasseerd zijn per type (French, Faux Corne en Vrai Corne zoals getoond in figuur 2) de landbouwers de gemiddelde cultivars verkiezen van het type Faux Corne en Vrai Corne. De cultivars van het type French maken 66% uit van de Plantain bananen die vertegenwoordigd zijn in de collectie van de UNIKIS en in de velden van de landbouwers. Toch zijn de twee meest voorkomende cultivars in het district van de Tshopo (waar Kisangani en Yangambi liggen) van het type Faux Corne ('Libanga Likale' en 'Libanga Lifombo'). Ze worden gevolgd door één cultivar van het type French ('Litete') en twee cultivars van het type Vrai Corne ('Ikpolo' en 'Ikpolo rood')

De landbouwers hebben hun keuze bepaald voor het type Faux Corne en Vrai Corne door de vraag naar en de prijs van de trossen cultivars op de markt en door de korte duur van hun productiecycclus. Ook andere crite-

Plantain banaan: “French géant”

ria, zoals bv. bestand zijn tegen de droogte, zou kunnen uitleggen waarom deze cultivars veel meer voorkomen op de velden.

De grote diversiteit aan cultivars van het type French kan gelegen zijn aan het feit dat deze Plantain banaan sinds lang geteeld wordt in het Congobekken.

Bananen zijn afkomstig uit de regio Azië-Stille Zuidzee, de Plantain bananen zijn dus in Afrika ingevoerd. Op dit ogenblik is het niet mogelijk om te weten hoeveel cultivars er in dit

continent zijn ingevoerd. Nochtans kan de cultivar van het type French beschouwd worden als het oorspronkelijke type van alle Plantain bananen, vermits het de enige zijn die een mannelijke bloeiwijze bezitten als ze volledig ontwikkeld zijn.

Indien één of meerdere Plantain bananen van het type French op het continent zijn ingevoerd 3.000 jaar geleden, zoals archeologische bewijzen doen vermoeden, dan zou deze lange periode voldoende zijn om langs somatische mutaties deze grote diversiteit te bekomen. Het zou ook de landbouwers hebben toegelaten

Plantain banaan: “Faux Corne”

Plantain banaan: “Vrai Corne”

om deze verschillende cultivars te verspreiden.

Sommige mutanten hebben geen enkel agronomisch of economisch belang. Als voorbeeld: meer dan de helft van de aanwezige cultivars in de collectie van de UNIKIS zijn kleurmutanten van andere cultivars. Daarentegen kunnen sommige mutanten, zoals de dwerg Plantain of vroegrijpe Plantain voordeel geven aan de landbouwers zelfs als deze gemiddeld slechts grote of zelfs kleine trossen geven.

Op dit moment bevat de collectie van de UNIKIS vijf dwerg of half-dwerg cultivars. Maar indien

men voortgaat op de beschrijvingen van De Langhe zouden er nog enkele cultivars van dwerg Plantain ontbreken in de collectie van UNIKIS, cultivars die wel voorkwamen in de collectie van Yangambi. De regio's waar deze verzameld werden moet dus nogmaals bezocht worden om ze terug in de UNIKIS collectie te brengen om ze te bewaren.

De collectie van de UCG (Université Catholique du Gabon) te Butembo in Noord Kivu, gelegen in de bergen op 1800 m, vormt ook een potentiële bron voor de diversiteit van de Plantain banaan. Deze cultivars zijn niet allemaal vertegenwoordigd in de collectie van de UNIKIS (400 m). Nochtans zijn er waarschijnlijk enkele cultivars bij van geringe hoogte (waar het warm en vochtig is) die zich aangepast hebben aan de lage temperaturen van Butembo.

Moesten deze cultivars gebracht worden naar de collectie van UNIKIS zou men kunnen uitmaken of deze fenotypen echt fenotypen zijn (in dat geval zouden de cultivars van Butembo trager groeien op lagere hoogte) of dat ze simpelweg een ecologisch

aangepaste soort zijn. In dit geval zouden deze cultivars van Butembo goed groeien op lagere hoogte en zouden ze identiek zijn aan bestaande cultivars in deze collectie van UNIKIS.

Het aantal cultivars van de UNIKIS zou kunnen vermeerderen indien we zendingen doen naar regio's in Congo die nog niet onderzocht zijn. In elk geval, zelfs als het aantal blijft zoals het is (ongeveer 100 cultivars) dan zou de huidige diversiteit van de Plantain banaan voor het geheel van Afrika moeten herzien worden.

West Afrika is ook een regio met een grote diversiteit aan Plantain bananen en vele inzamelzendingen zijn er gemaakt in de tweede helft van de 20ste eeuw. Twee collecties worden aangenomen als representatief voor de diversiteit van de Plantain banaan in deze regio. De eerste werd aangeemaakt door de Centre Africain de Recherches sur Bananiers et Plantains (CARBAP) in Kameroen en de andere door de International Institute of Tro-

pical Agriculture (IITA) in Nigeria.

De vergelijking van 207 cultivars van deze collecties met de 97 van de collectie van UNIKIS zou kunnen uitmaken hoeveel er gemeenschappelijk zijn tussen de DR Congo en West Afrika.

De cultivars van deze drie collecties samenbrengen naar één locatie zou economisch niet haalbaar zijn. In plaats daarvan zouden de beheerders van elk van deze locaties de drie collecties regelmatig moeten bezoeken (die van de UNIKIS, CARBAP en IITA). Naast deze bezoeken zouden regelmatige besprekingen en het doorgeven van gegevens het mogelijk maken om de synoniemen te harmoniseren en een éénmalige (unieke) lijst op te maken van de Plantain bananen in Afrika.

De indrukwekkende morfologische diversiteit van de Afrikaanse Plantain bananen zou dan nog meer indrukwekkend worden.

Benoît Dhed'a Djailo

Adheka Giria, J. 2014. Contribution to the characterization and classification of the Congo basin African plantains (*Musa* AAB) in the Democratic Republic of Congo. Université de Kisangani, Kisangani, DRC. PhD Thesis.

Kerstmarkt in Roeselare

Zaterdag 6 december 2014 van 14u tot 17u
Zondag 7 december 2014 van 10u tot 12u30

De Dagen van de Grote Goesting

Kisangani vzw staat op de kerstmarkt in Roeselare en verkoopt wenskaarten en kalenders ten voordele van onze werking in Kisangani

Plaats: In 't Grachtje, Honzebroekstraat 19, Roeselare

Er zijn natuurlijk vele standen op de kerstmarkt waaronder ook lekker eten en drinken ! Iedereen Welkom !

§

Universiteit Hasselt

Maandag 24 november en 1 december 2014

hebben we een stand in de Universiteit Hasselt,
campus Diepenbeek
We staan op de Agora.

We verkopen wenskaarten, kalenders en eenvoudige geschenken

Iedereen is welkom!

Universiteit Hasselt, Agoralaan (zijweg van de Universiteitslaan), Diepenbeek. Van 11u tot 17 u

7^e Afrikaanse Avond
Zaterdag 7 februari 2015

(h)eerlijke eet- en dansavond
met een Congolese muziekgroep
eten vanaf 19 u, dansen vanaf 21 u
Feestzaal “Bevegemse Vijvers”
Bevegemse Vijvers 1, Zottegem

Visgerecht van Tilapia
Moambe (Congolese specialiteit)
Volwassenen € 18,-
Kinderen (t.e.m. 12j.) € 8,-

Info en reserveren : tel. 09 3608247
of oost-vlaanderen@kisangani.be

Reserveren & betalen kan ook via rek. nr. BE40 9792 4544 4963
(met vermelding van gekozen menu's)

De winst gaat integraal naar plattelandsontwikkeling in en rond Kisangani.
Met medewerking van het stadsbestuur Zottegem

§

(H)eerlijk ontbijt
in samenwerking met de Wereldwinkel

Zavel 15, Zottegem

Zondag 7 december 2014
vanaf 8u30

Prijs: Volwassenen € 8
 Kinderen € 4

Maman au Congo: enkele impressies.

Ze is als een statige dame
die gestadig voortschrijdt
in de tweede grootste
“long” ter wereld.
Le fleuve.
De Congo-rivier.

Een historische buitenpost van betonnen gebouwen, een vervlogen
kolonialisme ademend naast een overvloed aan lemen hutten,
snorrende moto's en bruisende markten; en vooral, 1 miljoen inwoners
krioelend, zittend, afwachting.

Het eindpunt van Stanley's reis en kern van het ontstaan van de
Belgische kolonie.

De stad waaraan Hugo en Manja Gevaerts hun hart verpandden en waar ze zich, beide kloeke zeventigers, nog steeds inzetten voor de vooruitgang van de Congolezen.

Maar, last but not least, het eindpunt van mijn reis naar Eline, onze oudste dochter en ondernemende studente bio-ingenieur, die hier 3 maanden veldwerk verricht voor haar thesis.

Een reis waarin ik drie weken Afrika ademde, at en onderging samen met de Belgisch-Congolese delegatie van Kisingani vzw.

Voor mij is het ronduit indrukwekkend en verrassend wat deze vzw realiseert in Djubu Djubu, de 2 eilanden Mbiye en Kongolo en enkele dorpen rond Kisangani waar projecten gesponsord en begeleid worden: rijstteelt en visvijvers, polycultuur ipv monocultuur, sensibilisering om het kappen van het regenwoud tegen te gaan, ...

De drie schooltjes op het eiland Mbiye, in Masako en Batiamaduka zijn pareltjes van bloeiende activiteit. Elk geleid en begeesterd door een sterke, geëmancipeerde dame, verdienen zij een pluim voor een geslaagde Belgisch-Congolese en Congolees-Belgische samenwerking.

De educatie van de steeds talrijker wordende leerlingen legt mee de basis van een hogere welvaart. Proefvelden, moestuinen en varkenshouderijen bieden de kinderen bovendien de zo noodzakelijke tools om hun leven in eigen handen te nemen en aan een beter leven in Congo te werken, waar armoede afneemt en verdwijnt.

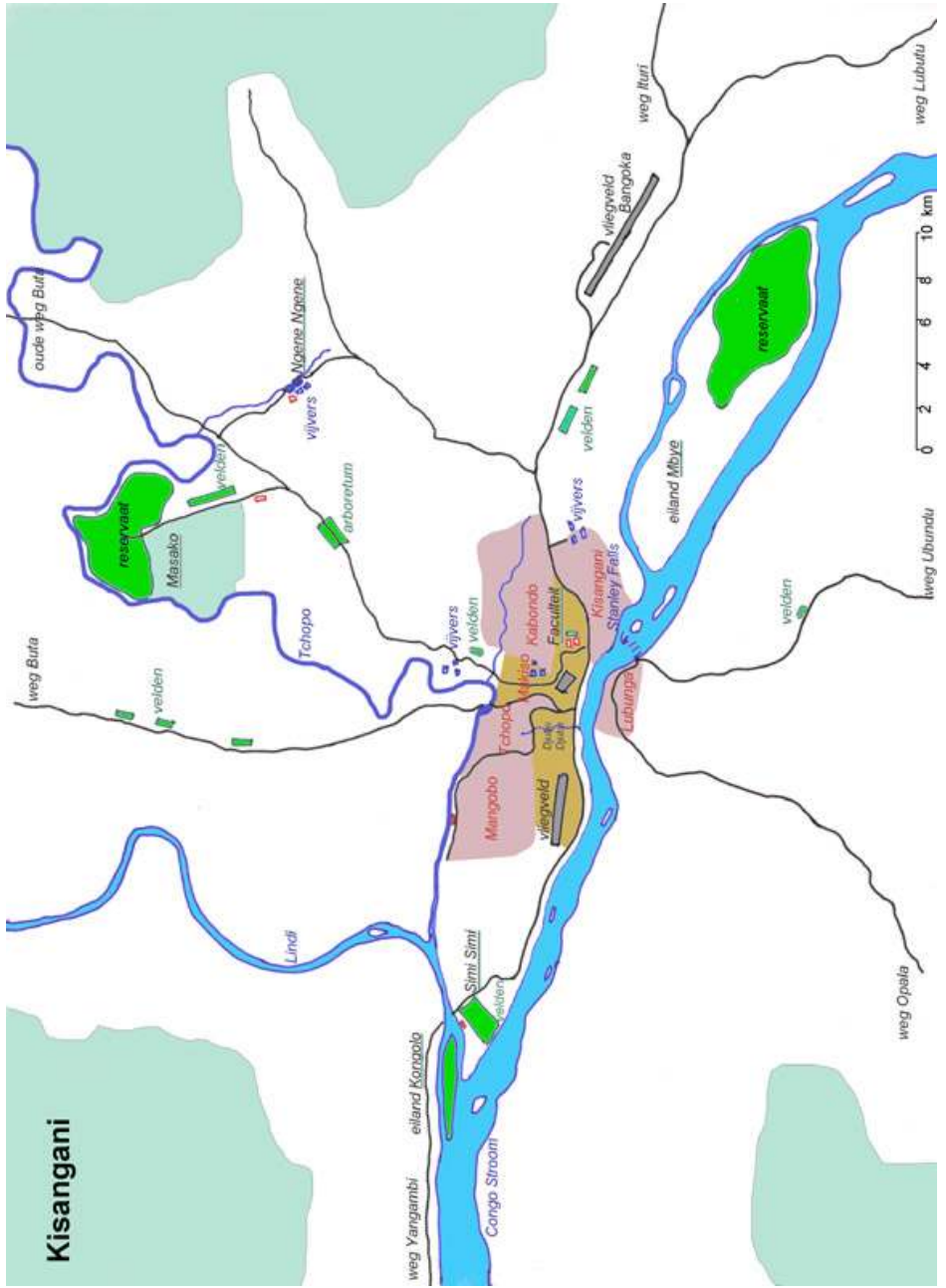
Ik ben Hugo, Manja, Greet, Wouter en Rina ontzettend dankbaar voor het enthousiasme en de warme zorg waarmee ze de harten van Eline en mezelf veroverden en, natuurlijk ook die van de drie thuisblijvers: Siegfried, Alix en Loïc.

Wij zijn rijker geworden met het begrip en compassie voor dit grote land en zijn tumultueuze geschiedenis.

Mieke, maman
Kisangani

Augustus 2014

onze projecten in Kisangani krijgen steun van

VELE SCHENKERS

LEYSEN HUMANITAS

P. GODFROID

Lotus Bakeries nv

Rotary District 1630

Gemeente Lubbeek

R.C. Asse

R.C. Bilzen-Alden Biesen

R.C. Genk

R.C. Hasselt

R.C. Hasselt-Herckenrode

R.C. Katwijk-Noordwijk (NL)

R.C. Lanaken-Maasland

R.C. Maaseik

R.C. Maasland-Lanklaar

R.C. Siegen-Schloss (D)

R.C. Sint-Truiden

Stad Roeselare

Stad Zottegem

Lions Club Hasselt